

ΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ

Ένα από τα ευρέως διαδεδομένα συμπεριφοριστικά χαρακτηριστικά των σύγχρονων κοινωνιών του αμερικανοευρωπαϊκού μοντέλου, είναι η γρήγορη ικανοποίηση ή ο συμβιβασμός με την επιφανειακή θεώρηση ή τη θεώρηση βιτρίνας των πραγμάτων. Οι απορίες και οι ερωτήσεις τίθενται τυπικά ή από υποχρέωση, όχι για την ανακάλυψη της αλήθειας, αλλά για τη λήψη μιας αδιάφορης ικανοποιητικής απάντησης ή εξήγησης. Τις περισσότερες φορές αρκεί μια απλή περιγραφή ενός οφθαλμοφανούς ή προβαλλόμενου φαινομένου, χωρίς να υπάρχει ενδιαφέρον για μια πιο εμπειριστωμένη και βαθύτερη θεώρηση.

Ιδιαίτερα μάλιστα, όταν η όποια απάντηση ή εξήγηση δίνεται μέσα από επιστημονικά κανάλια ή με επιστημονικοφανή μανδύα, τότε τίθεται πέραν πάσης αμφιβολίας σε αξιωματική τάξη. Από την άλλη πλευρά σηκώνονται κύματα αμφισβήτησης επιστημονικής χροιάς, κατά των προγενέστερων εις βάθος θεωρήσεων, που διαμόρφωσαν τις αξιωματικές σταθερές του ανθρωποθητικού μοντέλου λειτουργίας των κοινωνιών. Η βιτρίνα της επιλεκτικής αμφισβήτησης επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο, στην αποσταθεροποίηση των αναγκών και των αντίστοιχων αξιών που συγκροτούσαν μέχρι πρότινος, ένα πλέγμα ασφαλείας για την ανθρωπότητα της ανθρωπότητας.

Αόρατο σύμμαχο στην επίθεση αξιακής αμφισβήτησης αποτελεί η ταύτιση των επιθυμιών με τις ανάγκες και των αναγκών με τις επιθυμίες. Συνιστά μια καθαρά επιφανειακή προσέγγιση της σχέσης των δυο εννοιών έτσι όπως λανσάρεται από το μεταμοντέρνο γίγνεσθαι. Μια σχέση που ανοίγει τον δρόμο για την παράκαμψη αναγκών υψηλής αξίας από ευτελείς επιθυμίες και ευγενών επιθυμιών από ποταπές ανάγκες. Δημιουργείται κατά αυτόν τον τρόπο ένας κυκλώνας ανατροπών και ανακατατάξεων που μπερδεύει και αποπροσανατολίζει τον άνθρωπο, και τον καθιστά ευάλωτο σε θεωρίες υποβιβασμού της αξιακής του υπόστασης.

Η σύγκλιση ή η ταύτιση ανάμεσα σε επιθυμίες και ανάγκες δεν είναι δεδομένη, καθώς οι ανάγκες μας σε όλους τους τομείς δραστηριοποίησής μας δεν αποτελούν πάντοτε και επιθυμίες. Δεν είναι δηλαδή, όλες μας οι ανάγκες και επιθυμητές. Ενώ αντίστροφα και όλες μας οι επιθυμίες δεν είναι αναγκαίες, καθώς οι επιθυμίες μας δεν μετουσιώνονται πάντοτε και σε ανάγκες. Ποια όμως, είναι η ιδανική συνθήκη ανάμεσα σε ανάγκες και επιθυμίες ή σε επιθυμίες και ανάγκες;

Με έναν πρώτο καταιγισμό απλών σκέψεων (simple brain storming) είναι δυνατή μια ρεαλιστική σκιαγράφηση του τοπίου. Αν κάτι είναι αναγκαίο στη ζωή όπως π.χ. η εργασία, δεν σημαίνει ότι είναι και επιθυμητή από όλους, καθώς υπάρχουν φυγόπονοι, σκνηροί, αλλά και ιδεολογικά αντίθετοι σ' αυτή. Από την άλλη πλευρά, αν κάτι είναι επιθυμητό όπως π.χ. η επιθυμία να αποκτήσω υλικά αγαθά, δεν σημαίνει ότι είναι και αναγκαία, όταν οι βασικές ανάγκες καλύπτονται με αυτά που κατέχονται ήδη.

Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις ταύτισης των δυο εννοιών. Η ανάγκη ενός υγιούς σώματος συνοδεύεται από μια σειρά επιθυμιών για περιποίηση, σωστή διατροφή, άθληση, κ.λπ. Ενώ η επιθυμία ανέλιξης στον εργασιακό χώρο συμβαδίζει με τις ανάγκες αποδοχής, αναγνώρισης, κ.α.. Φαίνεται λοιπόν, πως άλλοτε υπάρχει σύγκλιση ή ταύτιση μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας, και άλλοτε όχι. Άρα στους αστερισμούς των αναγκών και των επιθυμιών συνυπάρχουν επιθυμητές και μη επιθυμητές ανάγκες, όπως και αναγκαίες και μη αναγκαίες επιθυμίες, αντίστοιχα.

Νομοτελειακά, το δυσδιάκριτο όριο μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας και η συνύπαρξη διαφορετικών σχέσεων μεταξύ τους δεν μπορούσε να μην αποτελέσει

αντικείμενο ιδιοτελούς εκμετάλλευσης από κέντρα πλούτου και εξουσίας. Μέσω των σύγχρονων εργαλείων χειραγώγησης της κοινής γνώμης **οδηγούν στην αφάνεια ανάγκες ως μη επιθυμητές, διατηρώντας ως επιθυμητές μόνο αυτές που εξυπηρετούν τους στόχους τους.** Αντίστοιχα, **υποβιβάζουν τις πραγματικά αναγκαίες επιθυμίες, προβάλλοντας ως πιο ελκυστικές εκείνες που ευνοούν τα σχέδιά τους, ενώ δημιουργούν τεχνητά νέες επιθυμίες τις οποίες και τις μετατρέπουν σταδιακά, από αναγκαίες επιθυμίες σε επιθυμητές ανάγκες.**

Οι δημοφιλείς πλέον, ανάγκες και επιθυμίες δημιουργούν ή φέρνουν στο προσκήνιο **αξίες υποδεέστερες** αυτών που για αιώνες ωθούσαν την ανθρωπότητα, σε άλματα προόδου υπέρ του ανθρώπου. **Συνέπεια της ανατροπής των ανθρωποκεντρικών αξιών, αποτελεί ο παραγκωνισμός των αληθινών αρετών,** από έτερες ψευδεπίγραφες. Χωρίς την παρουσία πραγματικών αρετών, **το αξιακό κενό μεγαλώνει, η ολβιότητα απομακρύνεται,** και ο άνθρωπος καταφεύγει σε τρόπους τεχνητής ικανοποίησης (ή νοημοσύνης). Η διασκέδαση, η ηδονή, η παραβατικότητα, η επιθετικότητα, το αλκοόλ, οι ουσίες, ο εικονικός κόσμος της τεχνολογίας, κ.α. δημιουργούν **μια πρόσκαιρη ψευδαίσθηση πλήρωσης.**

Ψευδαίσθηση που χάνεται μετά από λίγο, **απαιτώντας συνεχώς όλο και περισσότερη δόση** για την ίδια ή και λιγότερη πενιχρή ικανοποίηση. Έτσι ο **άνθρωπος εγκλωβίζεται σε ένα φαύλο κύκλο προσπάθειας κάλυψης πεζών αναγκών και εκπλήρωσης ρηχών επιθυμιών,** αδυνατώντας να νιώσει τη χαρά της ικανοποίησης. **Στερούμενος υγιούς αξιακού υπόβαθρου ζει σε περιβάλλον υλικού και γνωσιακού καταναλωτισμού.** Εντός αυτού η **υπερπροσφορά αγαθών και γνώσεων, καθησυχάζει, κοιμίζει και υποβιβάζει αξιακά τον σύγχρονο άνθρωπο.** Ως άτομο και όχι ως πρόσωπο, ωθείται μεθοδικά και ανυποψίαστα προς τον **ατομισμό, την αποκοινωνικοποίηση, την απανθρωποίηση και τη δυστυχία.**

Στο αντίθετο ρεύμα κυκλοφορίας βρίσκονται **ακινήτοποιημένες οι υψηλής αξίας ανάγκες και οι ευγενείς επιθυμίες** που ενεργοποιούν και στρέφουν τον άνθρωπο προς τα ανώτερα στρώματα αρετών και ανθρωπινότητας. **Η ανάδειξη της σημασίας της ανθρωπο-προσωποκεντρικής σύνθεσης αναγκών και επιθυμιών και η επιλογή κίνησης του ανθρώπου στην κατεύθυνση αυτή, δύναται να επιτευχθεί μέσω της παιδείας.** Παιδείας που **πλάθει ολιστικά τον άνθρωπο ως πρόσωπο και υγιές μέλος των ομάδων-συνόλων,** ικανό δια της αλήθειας και του κάλλους να συνεισφέρει στο κοινό καλό.

Ειδικότερα δε, με την ολιστική παιδεία κατά τα στάδια της παιδαγωγίας και ανδραγωγίας **καλλιεργούνται ως επιθυμητές, ανάγκες πραγματικής αξίας και ωραιότητας.** και **αναπτύσσονται οι κατάλληλες αρετές** για την πραγμάτωσή τους. Παράλληλα συνεισφέρει στην **ανάδυση των αναγκαίων επιθυμιών προς συμπλήρωση της χρυσής αναλογίας** αναγκών και επιθυμιών, η οποία εδραιώνεται και εμπλουτίζεται κατά την αυτοπραγμάτωση. Εντός αυτού του πλαισίου **ο άνθρωπος δεν ζει με εφήμερες και ρηχές ικανοποιήσεις.** Αντιθέτως, **απολαμβάνει με βαθιά ικανοποίηση τους καρπούς των παιδευτικών του κόπων** και πορεύεται με σιγουριά, **προς την αναγκαία και επιθυμητή ολβιότητα.**

13 Οκτωβρίου 2024
Στέλιος κάλφας